СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

СЪЮЗ НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ – КЛОН СВИЩОВ

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ – 30 ГОДИНИ СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОМЕНИТЕ

Свищов, 22 ноември 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 75 години от създаването на Съюза на учените в България

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2020

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ

Доц. д-р Иван Марчевски – Ректор на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов
Проф. д.б.н. Диана Петкова – Председател на Съюза на учените в България
Доц. д-р Тодор Кръстевич – Зам. ректор „Научноизследователска и проектна дейност“ на СА „Д. А. Ценов“
Доц. д-р Красимира Славева – Председател СУБ – клон Свищов

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Проф. д-р Атанас Атанасов
Доц. д-р Христо Сирашки
Доц. д-р Пепа Стойкова
Гл. ас. д-р Зоя Иванова
Гл. ас. д-р Любка Илиева

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:
Проф. д-р Атанас Атанасов
Членове:
Проф. д-р Поля Ангелова
Проф. д-р Маргарита Богданова
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Христо Сирашки

НАУЧНИ СЕКРЕТАРИ
Гл. ас. д-р Зоя Иванова
Гл. ас. д-р Любка Илиева

Публикуваните материали са рецензирани. Авторите носят отговорност за съдържанието на материалите, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници и езиковото оформление на текстовете.

ISBN 978-954-23-1815-6

СЪДЪРЖАНИЕ

ИКОНОМИКС, ФИНАНСИ, ЗАСТРАХОВАНЕ, СОЦИАЛНО ДЕЛО

Напълно автоматизирания луксозен комунизъм – опит за подмяна на идеологията с технология
Проф. д.н. Борислав Борисов, докт. Дмитрий Лем 7

Бюджетно осигуряване на националната сигурност – състояние и тенденции за периода 2010 – 2019 г.
Проф. д-р Андрей Захариев, ас. д-р Стефан Станимиров, докт. Русалин Русалинов.....18

За информационното общество в България – 30 години след началото на промените
Проф. д-р Йордан Василев 27

Човешките ресурси в здравеопазването (2009-2019 г.)
Доц. д-р Анастасия Марчева, гл. ас. Милена Владимирова.....35

Реформата в българското данъчно облагане и икономиката в сянка
Доц. д-р Валентин Милинов 43

Надзор върху застрахователната дейност в България в контекста на защитата на интересите на застрахованите
Доц. д-р Венцислав Василев 51

Българската икономика преди и след 30 години: източници на растежа
Доц. д-р Вера Пиримова 58

Глобализацията на съвременната икономика и мястото на България в нея
Доц. д-р Людмил Несторов 67

Осигурително-технически аспекти на взаимовръзката „вход – изход“ през призмата на адекватността и еквивалентността на пенсионноосигурителната система в България
Доц. д-р Пламен Йорданов, докт. Жанета Ангелова 76

Застраховането като възможност за осигуряване на допълнителен доход на хората в надработоспособна възраст
Доц. д-р Румен Ерусалимов 84

Конвергенция на финанси и застраховане в България –
проявления, тенденции, възможности
Доц. д-р Стоян Проданов.....93

Анализ на показателите за капиталова адекватност на банките
в България през периода 2007 – 2018 г.
Гл. ас. д-р Аглика Кънева 102

Еволюция на държавния надзор върху застрахователната
дейност в България
Гл. ас. д-р Анелия Панева 113

30 години пазарна икономика в България: ефекти върху заетостта
Гл. ас. д-р Елка Сярова.....121

Оценка състоянието на задлъжнялостта в подсектор
„Местно самоуправление“
Гл. ас. д-р Петко Ангелов, докт. Силвия Заркова.....129

Развитие и усъвършенстване на институционалната структура
на пазара на труда в България
Гл. ас. д-р Таня Илиева 137

Пъзел с изменчивостта – методология за тестване на БФБ
Гл. ас. д-р Цвета н Павлов 144

Осигуряване в Универсален пенсионен фонд – състояние
и възможности
Ас. д-р Йордан Йорданов.....153

Инвестирането във ВЕЦ като важен възобновяем енергиен източник
в България
Ас. д-р Стефан Станимиров, докт. Мирослав Костадинов.....161

Мястото на преките чуждестранни инвестиции
в българската икономика
Ас. Елица Петкова.....168

Парите – начален и краен стимулатор и ограничител на банковото
външнотърговско посредничество (Финансово-правни аспекти)
Ас. Игнат Папазов 177

Стрес тестовете на българската банкова система в контекста
на регулаторните изисквания на Базел III
Докт. Беатрис Любенова 184

Инвестиционните банки и ипотечните облигации
Докт. Борислав Киров 196

Презастраховането като инструмент за управление на риска
Докт. Вахан Бохосян 205

Отражение на петролните ценови шокове върху световната
икономика
Докт. Даниел Тунчев 211

Българският модел на системата „бонус-малус" и поредното
предизвикателство пред застрахователните компании
Докт. Михаела Монова 220

Проблеми и предизвикателства пред холдинговите дружества
в България
Докт. Теодора Цветкова 228

СЧЕТОВОДСТВО, КОНТРОЛ, АНАЛИЗ, СТАТИСТИКА

Същност и възможности за счетоводно отчитане
на специализираните пенсионни резерви в пенсионноосигурителните
дружества
Проф. д-р Атанас Атанасов 239

Съвременната агростатистика в България – началото
Проф. д-р Поля Ангелова 247

Стандартизация на счетоводството в предприятията от публичния
сектор в Република България
Доц. д-р Венцислав Вечев 255

Значими изменения в счетоводството в резултат на настъпилите
социално-икономически промени през последните 30 години
Доц. д-р Галина Чиприянова 261

Структурните промени в българската икономика и влиянието им
върху външната търговия и икономическия растеж
Доц. д-р Красимира Славева 270

Първи период в развитието на статистическия анализ
на „Отдалечени наблюдения“ ("OUTLIERS")
Доц. д-р Любомир Иванов **281**

Оценка на достъпа до интернет в дейността на предприятията
Доц. д-р Маргарита Шопова **288**

Стопански счетоводен анализ на ефективността и финансовата
стабилност на предприятието
Доц. д-р Марко Тимчев **296**

Правни аспекти на трансферното ценообразуване при данъчно
облагане в Р България
Доц. д-р Пенко Димитров **305**

Дуално или триално обучение по контролни дисциплини във висшето
образование – проблеми и предимства
Доц. д-р Пепа Стойкова **313**

Сравнителен анализ на финансирането на висшето образование
в страните от Европейския съюз
Доц. д-р Пламен Петков **324**

Предизвикателства пред одиторите в контекста на разширеното
докладване
Доц. д-р Силвия Костова **333**

Оценката на риска при извадковото изучаване в одита
Доц. д-р Стела Касабова **341**

Развитие на контрола върху акцизите през последните 30 години
Гл. ас. д-р Жельо Желев **347**

Мрежов модел за пътуване в България с БДЖ при планиране
на маршрут за пътуване с прикачване
Гл. ас. д-р Миглена Иванова **355**

Счетоводната професия в перспектива – умения и компетенции
Гл. ас. д-р Радосвета Кръстева-Христова **364**

Оценка на икономическото сближаване между областите в България
Гл. ас. д-р Тихомир Върбанов **371**

Проблеми при прилагането на разширения критерий на Дики-Фулър
Ас. д-р Евгени Овчинников 379

МЕНИДЖМЪНТ, МАРКЕТИНГ, МЕЖДУНАРОДНИ ОТНОШЕНИЯ ПЛАНИРАНЕ, ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

Comparative Analysis of the Competitiveness of the Balkan Countries
Prof., PhD Lyubcho Varamezov.....387

Lean Management във висшето образование
Проф. д-р Маргарита Богданова 394

Стратегическият маркетингов мениджмънт – перспектива
за развитие на туристическите бизнес организации в България
Доц. д-р Ваня Григорова 403

Приложение на Big Data анализа за защита на информацията
Доц. д-р Веселин Попов, доц. д-р Петя Емилова 411

Проблемът с текучеството на персонала в българските предприятия
Доц. д-р Галина Захариева, докт. Дритон Сюлча.....419

Управление на преживяванията на персонала – фактор
за организационно развитие
Доц. д-р Ирена Емилова, гл. ас. д-р Милен Динков.....427

Подобряване на отрасловата свързаност чрез изграждане
на железопътния участък по коридор № 9
Доц. д-р Камен Петров, докт. Радослав Костев 436

Потенциал на индустриалния интернет за нещата за подобряване
на производствените процеси
Доц. д-р Наталия Маринова 445

Професионалното обучение и особености на системата
за професионално образование и обучение
Доц. д-р Христо Сирашки 453

Повишаване качеството на обслужване на клиенти чрез въвеждане
на нови технологии в търговията
Гл. ас. д-р Венцислава Минкова.....465

Предимства на гъвкавото управление на проекти и въздействието върху проектния риск
Гл. ас. д-р Евелина Парашкевова.....473

Социално-икономически промени - управленски аспекти
Гл. ас. д-р Елена Йорданова 481

Приложение на web 2.0 технологиите за споделяне на научни изследвания, ресурси и резултати
Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова.....487

Съвременни предизвикателства пред управлението на регионалното развитие в Република България
Гл. ас. д-р Методи Иванов.....495

Маркетингови комуникации на българския бизнес в дигитална среда
Гл. ас. д-р Мирослава Ценкова 502

Местното самоуправление в България – някои основни постановки
Гл. ас. д-р Юлиян Господинов 510

Степен на интегрираност на приоритетите за интелигентна специализация в плановите документи
Ас. д-р Мариела Стоянова 518

Концепция за многостепенно управление: възникване, развитие, перспективи
Докт. Димитрина Проданова.....524

Развитие на електронната търговия в България през последните 30 години
Докт. Михаела Маркова.....533

ИКОНОМИКА НА ОТРАСЛИТЕ

Устойчивост в развитието на туризма в националната бизнес среда
Проф. д.ик.н. Таня Горчева 543

Българската индустрия – тридесет години по-късно
Проф. д-р Анета Денева.....551

Подпомагане на доходите на производителите от аграрния сектор
Доц. д-р Виолета Блажева 560

Съвременни измерения на управлението на талантите
Доц. д-р Искра Пантелеева 566

Значение на инфраструктурните коридори за регионалното икономическо развитие на България
Доц. д-р Камен Петров 574

Изследване на възможностите за развитие на туристическа дестинация „Свищов“
Доц. д-р Любка Илиева 583

Градско земеделие – алтернатива или необходимост
Доц. д-р Марина Николова 592

Теоретико-приложни аспекти на мърчандайзинга в българската търговска практика
Доц. д-р Петранка Мидова 603

Туристическите агенти, резервационните услуги на туроператорите и свързаните с тях дейности в България 30 години след началото на промените
Доц. д-р Петя Иванова 611

Изследване необходимостта от придобиване на търговски умения по женско предприемачество
Доц. д-р Светослав Илийчовски, доц. д-р Теодора Филипова 618

Бизнес среда и предприемаческа дейност на българските пивоварни предприятия
Доц. д-р Сергей Найденов 626

Атрибутивно анализиране на асортиментното разнообразие в точките на продажби
Доц. д-р Симеонка Петрова 634

Периодът на прехода – 30 години растеж на регионалните дисбаланси
Доц. д-р Тихомир Личев 642

Социална работа и социално предприемачество
Гл. ас. д-р Ваня Ганева 652

Анализ на сезонността в търговията
Гл. ас. д-р Венцислав Перков 660

Разкриване на нефинансова информация от големите български държавни предприятия
Гл. ас. д-р Емил Николов 667

Подходи за управление на риска в търговските предприятия
Гл. ас. д-р Зоя Иванова 676

Проблеми и предизвикателства пред развитието на туризма в България
Гл. ас. д-р Любомира Тодорова 684

Развитие на туристическа дестинация България като част от интернационалния туристически пазар
Гл. ас. д-р Павлин Павлов 690

Анализ на предприемаческите нагласи в България
Ас. д-р Ивайло Костов 698

Устойчиво развитие на българската индустрия
Докт. Айтен Сабри 706

Значение на пътната инфраструктура като фактор за подобряване състоянието на горскостопанските предприятия
Докт. Руслан Коларов 714

Анализ на възможни решения за преодоляване на височинните ограничения и ограниченията в газенето през канала море-езеро за по-големи плавателни съдове създавани от Аспарухов мост
Инж. Дойчин Ников, Красимира Вангелова 722

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ – 30 ГОДИНИ СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОМЕНИТЕ

Свищов, 22 ноември 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 75 години от създаването на Съюза на учените в България

ISBN 978-954-23-1815-6

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов”
Свищов, ул. Градево № 24

740

СЪВРЕМЕННАТА АГРОСТАТИСТИКА В БЪЛГАРИЯ – НАЧАЛОТО

Проф. д-р Поля Ангелова
Катедра „Математика и статистика“,
СА „Д. А. Ценов“ – Свищов,
p.angelova@uni-svishtov.bg

Резюме: *В доклада са представени основни акценти от процеса на създаване и утвърждаване на съвременната аграрна статистика, който през последните двадесет години институционално се реализира чрез отдел „Агростатистика“ към Министерството на земеделието, храните и горите. Дълбоките промени, съпътстващи развитието на българското земеделие след 1989 г., наложиха необходимостта от нов подход и нова организация на наблюденията в сектора, съобразен с големия брой отчетни единици и изискванията на европейското законодателство в областта на статистиката. Проблемите и предизвикателствата пред новата институционална структура в началото са много, а пътят на утвърждаване – труден. Независимо от това, днес, двадесет години по-късно, отдел „Агростатистика“ към Министерството на земеделието, храните и горите успешно реализира своята дейност и създава навременна, качествена и достоверна информация за аграрния сектор, отговаряща на високите изисквания на Евростат.*

Ключови думи*: земеделие, агростатистика, структура.*

JEL: *C10, Q10.*

CONTEMPORARY AGROSTATISTICS IN BULGARIA – THE BEGINNING

Prof. Polya Angelova, PhD
Department of Mathematics and Statistics,
D. A. Tsenov Academy of Economics – Svishtov,
p.angelova@uni-svishtov.bg

Abstract*: The report highlights the main points in the process of creating and recognizing modern agricultural statistics, which in recent twenty years is institutionally implemented through the Agrostatistics Department to the Ministry of Agriculture, Food and Forestry. The profound changes that have accompanied the development of Bulgarian agriculture since 1989 have necessitated the need for a new approach and a new organization of observations in the sector, consistent with the large number of reporting units and requirements of the European legislation in the field of statistics. The problems and challenges for the new institutional structure were many at the beginning, and the path of recognition was difficult. Nevertheless, these days, twenty years later, the Agrostatistics*

Department to the Ministry of Agriculture, Food and Forestry successfully realizes its activity and creates timely, reliable and high quality information for the agricultural sector, meeting the high Eurostat requirements.

***Keywords**: agriculture, agrostatistics, structure*.

***JEL:** C10, Q10.*

На 04 януари 2019 г. се навършиха двадесет години от създаването на специализирано структурно звено „Агростатистика“ към Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа (тогава). Проблемите и предизвикателствата, съпътствали нелекия път на утвърждаване на уникалната за българската статистическа практика структура, са немалко. Подчертавам уникална, тъй като тогава за първи път наблюденията в селското стопанство се извеждат извън рамките на Националния статистически институт и то в период на продължила десетилетие с променлив успех аграрна реформа.

Възстановяването на частната собственост върху земята през този период доведе до възникване на стотици хиляди земеделски стопанства, чиято дейност трябваше да бъде обхванатa по нов начин, чрез нова организация, съответстваща на предстоящите процеси на присъединяване към Европейския съюз. В отговор на тези и редица други потребности на социално-икономическата и политическата обстановка в страната се появи тази нова структура, която постави началото на съвременната агростатистика в България.

В процеса на подготовката за присъединяване към ЕС в България се разработва План за развитие на агростатистиката, който има за крайна цел възприемането на достиженията на законодателството на общността в областта на земеделската статистика (МЗГАР, 1999). Това е трябвало да стане в кратки срокове, които да са съобразени със започването на бъдещите преговори за членство. Предвид важността на земеделието за преговорите, за правителството е от значение да разполага със статистическа информация, отговаряща на европейските изисквания за качество. В края на 90-те години състоянието на селскостопанската статистика е изключително тежко и обективно затруднено от невъзможността да се съчетаят използваните форми на наблюдения и новите стопански субекти.

Съгласно Плана за развитието на агростатистиката в България основна задача на отдела е да се въведе законодателството на ЕС и практиката на Евростат при производството на земеделска статистическа информация. Планът за развитие е одобрен от Евростат и е в

съответствие със Закона за статистиката на ЕС (Правилник на Съвета на Европа от 17.02.1997 г.) (Council Regulation (EC) No 322/97 of 17 February 1997 on Community Statistics, 1997). Планът за развитие е разработен с помощта на Дирекцията по земеделска статистика на Евростат и Централната служба за анкети и статистически изследвания на Министерството на земеделието на Франция. Той представя програмата за работа на бъдещото специализирано звено по агростатистика в България за периода 1997-2002 г., което, макар и изградена със сътрудничеството на НСИ, е извън неговата структура. Предвижда се то да е в рамките на Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа (МЗГАР) и да се ръководи пряко от министъра.

В този аспект от голямо значение се оказва координацията и взаимодействието между НСИ и Министерството на земеделието и горите за реализиране на целите на Плана. Това е задължително условие за получаване на помощ от ЕС за създаване на необходимия административен капацитет и за провеждане на тестовете за приложимост на европейските анкети в земеделието. През 1997 г. и 1998 г. са извършени подготвителни дейности в съответствие с този план, включително и начало на взаимодействието между двете институции.

Съгласно поетите ангажименти Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа създава от 4 януари 1999 г. специализирано структурно звено отдел „Агростатистика“ и се открива специална бюджетна линия за статистически дейности. Отдел “Агростатистика“ изпълнява своите дейности като орган на статистиката съгласно действащите национални и международни документи и представлява МЗГ в органите, които се занимават със статистика. Изградената структура по агростатистика се представя от: централен отдел в МЗГ, девет агростатистически зони (Варна, Бургас, Хасково, Пловдив, Благоевград, Монтана, Ловеч, Русе и София – област) и деветнадесет областни представителства (Устройствен правилник за дейността на отдел „Агростатистика“).

Основните функции на агростатистиката съгласно устройствения правилник са:

- ✓ създаване, обработка и анализ на статистическата информация в областта на земеделието и горите, чрез проектиране и поддържане на база данни;
- ✓ подготовка на статистическа информация по различни теми, която да подпомага министерството при преговорите за членство и изпълнението на договорната политика в областта на селското стопанство;

✓ координиране на събирането на статистически данни от административните структури и службите на министерството;

✓ координиране на анкетите и статистическите изследвания, предвидени в Националната програма за статистически изследвания и контрол за тяхното изпълнение;

✓ архивиране на данните, подготовка, печат и разпространение на статистическата информация и др.

Отделът по агростатистика в МЗГ работи в сътрудничество с НСИ съгласно Закона за статистиката по координацията на работата и движението на информационните потоци между двете ведомства и съгласно статистическата деонтология. Дейността на отдела е съобразена изцяло с Националната програма за статистически изследвания, при спазване на правилата за поверителност и статистическа тайна и използване на понятия, номенклатури и класификации, съвместими с утвърдените от НСИ.

Планът за развитие на агростатистиката в България се състои от три етапа, всеки от които съдържа няколко подпрограми (ПП). Предвиденият срок за пълно изграждане на съвременната агростатистика е около шест години. В следващото изложение е направен кратък ретроспективен преглед на изпълнението на конкретните подпрограми и изграждането на организацията на отделните наблюдения.

Анкета БАНСИК – подпрограма ПП1, се реализира под ръководството на ПРООН и сътрудничеството на експерти от Франция. Изследването е адаптирано към условията на преход в страната и позволява, независимо от динамичните промени в поземлените отношения, да осигури достоверна и независима оценка на декларираните от земеделските производители площи. Първата анкета е извършена през второто полугодие на 1997 г. и по оценка на западните експерти е от голямо значение, макар че покрива малка част от информационните потребности за използването на територията на страната.

Подпрограми ПП5 и ПП6 са свързани с усъвършенстване на организацията и провеждането на анкета БАНСИК, като в изпълнението на ПП6 се внася нов методологически момент. Извършена е проверка на приложимостта на анкетите чрез директен отговор, тъй като други начини за събиране на информацията към този момент (края на 1999 г.) не са предвидени. Отчетено е, че проектът БАНСИК е успешно завършен, постигната е пълна хармонизация и може да се въведе като ежегодно наблюдение.

Организацията на земеделската статистика в МЗГАР (централно ниво) – подпрограма ПП2, е свързана с формирането на работна

група от представители на НСИ и МЗГАР и външен консултант. В резултат на работата по тази подпрограма е създадено и централизираното звено отдел „Агростатистика“.

Организацията на земеделската статистика в НСИ – подпрограма ПП3, изисква само вътрешна реорганизация на дейностите в отдела по селскостопанска статистика с оглед новите задачи и наблюдения. Експертите по селскостопанска статистика в НСИ, към момента на започналото преустройство, са с най-голям опит и възможности за привеждане на изследванията в земеделието в съответствие с европейските стандарти.

Организацията на звената по земеделска статистика (регионално ниво) – ПП4, е нормативно уредена непосредствено след създаването на централното звено.

Структурната анкета на земеделските стопанства – ПП7, е едно от най-важните наблюдения в селското стопанство в Европейския съюз. По тази причина е отделено особено внимание на организацията и приложението на методологията на изследването, първо като тест за приложимост на инструментариума през 1999 г., след което следват две извадкови наблюдения за усъвършенстване на провеждането. В хода на провеждане се определят критериите за дефиниране на статистическата единица „земеделско стопанство“, която става основа за формиране на генералната и извадковите съвкупности при всички следващи наблюдения. Разработени са въпросниците и инструкциите за провеждане на анкетата в сътрудничество между НСИ и отдела по агростатистика. През 2002 г. започва работата по създаване на база данни за Евростат, което означава постигане на пълна хармонизация на изследването.

Структурирането на системата за земеделска статистика в МЗГАР – ПП8, е процес на осигуряване на административен, организационен и методологически капацитет за напълно завършена система за земеделска статистическа информация.

Постоянна анкета за потребителите на хранителни продукти – ПП9, има за цел статистическа оценка на консумацията на хранителни продукти от домакинствата (вид и тип на хранене, количество и произход на продуктите). Резултати се предвижда да бъдат използвани за съставяне на балансите на хранителните продукти.

Пълно селскостопанско преброяване – ПП10, е най-важното статистическо изследване в периода на хармонизация на аграрната статистика и своеобразен тест за функционирането на новосъздадената структура към МЗГАР. Подготвителните дейности на концептуално

ниво, както и някои организационни въпроси са резултат от съвместната работа между НСИ и отдела по агростатистика. Конкретните дейности по организацията и провеждането на Пълното преброяване на земеделските стопанства се осъществяват от структурните звена на агростатистиката на национално и регионално ниво. За успешното провеждане на преброяването важно условие е пълното приключване на поземлената реформа.

Съгласно решение на Постоянния комитет по земеделска статистика на ЕС, изграждането на агростатистиката съгласно Плана за развитието й, е осъществено с техническата помощ и под ръководството на организационна структура „LANDSIS GEIE“. Структурата функционира в съответствие с законодателството на ЕС в областта на статистиката и е натоварена с провеждането на статистически дейности и проучвания в земеделието, развитието на селските райони, околната среда и облагородяване на територията.

Процесът на утвърждаване на новата организация на агростатистиката в България след 2000 г. е съпроводен с редица проблеми, част от които бяха породени от дискусии сред представителите на статистическата наука и практика. Основните въпроси, предизвикали полемика на страниците на списание „Статистика“, бяха поставени от покойния вече проф. Венец Цонев в статията му „Дискусионни проблеми на българската селскостопанска статистика през погледа на данъкоплатеца“ (2000, стр. 95-108). Те се отнасят до вида на наблюденията в селското стопанство – изчерпателно или извадково и оценката на репрезентативната грешка; основата на извадката – териториална или адресноспи-съчна; периодичността на наблюденията; мястото за производството на селскостопанска статистика – НСИ или Министерството на земеделието и горите. В статията проф. Цонев прави критичен преглед на методологията на единственото проведено до тогава наблюдение по европейските изисквания – анкета БАНСИК, позовавайки се на статистическия сборник на ФАО. С научна почтеност той декларира, че изказаните мнения по дискусионните въпроси ангажират само него като автор, но са насочени към решаване на проблемите и по-нататъшното издигане на значението на селскостопанската статистика.

Отговор на част от поставените въпроси дават Нели Георгиева – тогава началник на отдел „Агростатистика“ към МЗГ, Жан-Клод Поршие – консултант по съставяне на статистическия сборник на ФАО (за 1988 г.) и Кристиян Ге – член на Комитета по земеделска статистика на ЕС, в обща публикация и Спас Костов – директор на дирекция „Бизнес статистика“ към НСИ. Изказаните мнения са в конструктивен дух, като

се акцентира на поставените конкретни организационно-методологически въпроси с теоретико-практическа обосновка, базираща се на опита на европейската земеделска статистика. Що се отнася до въпроса за административната организация на селскостопанската статистика и мястото, където тя да се осъществява, аргументите са в полза на ведомственото позициониране на отдела в Министерството на земеделието. То е съобразено с преобладаващата европейска практика министерствата на земеделието да са тясно свързани със земеделската статистика. Тази тенденция непрекъснато се засилва поради обстоятелството, че тези министерства управляват механизмите на ОСП на Европейския съюз. А това управление трябва да се основава на информация, създадена от земеделска статистическа система от нов тип. В заключение се отбелязва, че решаването на методологическите въпроси е от по-важно значение за европейското бъдеще на аграрната статистика, отколкото въпросът за институцията, която ще я организира.

В следващите няколко години, до приемането на България в ЕС, подобни дискусии продължиха в публичното пространство, като в определени моменти затрудняваха и без това нелекия процес на организационно и методологическо утвърждаване на аграрната статистика. Систематизирането на натрупания досега опит при провеждането на две пълни преброявания и периодичните базови извадкови анкети, анализирането на условията за развитие на селското стопанство, изпълнението на изискванията на Евростат, несъмнено доказаха ефективността на изградената система за агростатистическа информация.

От 2005 г. авторът има честта и възможността да се запознае отблизо и да осъществи взаимно полезно сътрудничество с отдел „Агростатистика“ към Министерството на земеделието. По негово професионално мнение за последните десет години експертите от отдела постигнаха значими резултати в повишаване качеството на агростатистическата информация и утвърждаване мястото на българската аграрна статистика в европейската статистическа система.

Днес, 20 години по-късно, отдел „Агростатистика“ към МЗХ успешно реализира своята дейност и създава навременна, качествена и достоверна информация за аграрния сектор, отговаряща на високите изисквания на Евростат.

ЛИТЕРАТУРА

Council Regulation (EC) No 322/97 of 17 February 1997 on Community Statistics. (22 2 1997 r.). *Official Journal, 52*, 184-190.

МЗГАР. (1999). *План за развитието на агростатистиката в България 1997-2002. Методи и документи.* София.

Устройствен правилник за дейността на отдел „Агростатистика“. (н.д.). Извлечено от http://www.nsi.bg/AboutNSI/Prav_agrostat_MZG.htm

Цонев, В. (2000). Дискусионни проблеми на българската селскостопанска статистика през погледа на данъкоплатеца. *Статистика, 1-2*, 95-108.